

Српско археолошко друштво

**Међуопштински завод за
заштиту споменика културе
Суботица**

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLIII СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Суботица, 14. – 16. октобар 2020. године

Програм, извештаји и апстракти

Организациони одбор скупа

др Леда Шилинг, директор, Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

др Неда Мирковић Марић, Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

МА Огњен Младеновић, секретар Српског археолошког друштва

др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду

др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј у Београду

doc. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)

др Неда Мирковић Марић, Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд

Марин Бугар, Народни музеј, Крушевац

др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд

др Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд

др Селена Витезовић, Археолошки институт, Београд

мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш

др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд

др Мирослав Марић, Балканолошки институт САНУ

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица

За издавача: Адам Црнобрња и Леда Шилинг

Штампа: Four Print, Београд

Тираж: 200

Бесплатан примерак

ISBN 978-86-80094-11-3

Република Србија

XLIII скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

САДРЖАЈ

Поздравна реч.....	4
Програм XLIII годишњег скупа.....	5
Извештај о раду УО САД.....	12
Извештај о финансијском пословању САД.....	22
Извештаји о раду секција САД.....	24
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	32
Записник са XLII скупштине САД.....	35
Самостални стручњаци у култури (обавештење).....	41
Резимеи.....	47

когеографски положаји утврђених насеља. То суивични брдовити делови речних долина, брдски превоји, речни и планински кланци, брдска беспућа или доминирајући врхови. Није реч о планском подухвату, већ о спонтаном повлачењу у сигурност брдовитог залеђа. Изнимка је равничарско утврђење „Бедем“ у селу Маскаре, на положају „Саставака“ три Мораве. Свеопштим распадом су страдали магистрални путеви, али утврђења комуницирају. Тако дипломата Приск на путу ка Дунаву, од Ниша 448. год, иде западним падинама Озрена и Сокобањском котлином, преко Бовна, или чак преко Врмце и Кривог Вири, на *Notium Margi*. *Notium Margi*је, према комесу Марцелину, место битке Гота и РOMEЈА 505. године, где видну улогу игра кастел Нато (*adNotiumMargo-castellum, quadNatodicitur*). Сетимо се средњовековне комуникације, која пролази поред Бедема, којом путописац Бертрадон де Ла Брокијер, 1433. године, од Ниша, преко Крушевца и Некудима, иде према Београду. Тим правцем се путовало и 505. године.

Налаз новца на локалитету Укоса, упућује да је Хунска офанзива 441/42. год. захватила и висинска утврђења централног Поморавља.

Ратови су проузроковали милитаризацију, што потврђују налази: умба штитова, копља, стрелице и секире па и налази мачева. Локалитети су: Укоса, Петина, Пуховац, Бедем, Грабовница, Стрмац, Пресидиум Помпеји, Дражевац, Сврљиг. Занимљиви су налази германских фибула и копчи, које потичу са локалитета: Укоса, Рујевица, Љубинци, Дубци, Дубич.

Викторија Узелац, Градски музеј Сомбор
Милица Радишић, Археолошки институт, Београд

ИСТРАЖИВАЊА ГРАДСКОГ МУЗЕЈА СОМБОР НА НЕКРОПОЛИ РАНЧЕВО-АТИЦА ИЗ 10. ВЕКА

Крајем осамдесетих и у првој половини деведесетих година 20. века Градски музеј Сомбор обављао је заштитна истраживања средњовековне некрополе код салашког насеља Ранчево, на потезу званом Атица. Резултати ископавања нису публиковани, те је локалитет остао готово непознат стручној јавности. Важност ове некрополе лежи у чињеници да је реч о једној од малобројних, археолошки истраживаних, средњовековних некропола на територији западне Бачке. У саопштењу ће бити приказани резултати прелиминарне анализе откривених гробова.

Локалитет је позициониран на уздигнутом делу терена, димензија око 50 x 40 m, на коме се данас налази депонија. У ископавањима је откри-

вено 44 скелетна гроба и групе дислоцираних костију (остаци гробова поремећених укопавањем рова из Другог светског рата), што вероватно чини само део некрополе. Покојници су били сахрањени у правоугаоне или овалне раке без гробних конструкција, уиспруженом положају, на леђима, оријентисани приближно запад-исток, са рукама опруженим поред тела или прекрштеним накарлицу. Археолошки материјал је констатован у приближно трећини гробова; чине га накит, елементи одеће, наоружање и коњаничка опрема. У неколико гробова су затечени остаци прилога у храни – животињске кости и зуби, и љуске јаја. Знатан број сахрањених индивидуа припада дечијем узрасту или је реч о веома младим особама. На основу одлика погребне праксе и гробног инвентара, датовање некрополе Ранчево-Атица може се одредити у раздобље друге половине 10. века, које су обележили процеси успостављања мађарске државе у Карпатској котлини. Истовремена гробља сличних карактеристика у региону – са ратничким одликама и налазима тзв. бјелобрдског културног круга – откривена су у Вуковару, Богојеву, Бочару и Батајници.

Милош М. Живановић, Центар за конзервацију и археологију Црне Горе
Ивана Грујић, Музеј Херцеговинеу Требињу

САКРИСТИЈА *САШКЕ* ЦРКВЕ У БРСКОВУ

Рударство средњевјековне Србије започето је у Брскову, чији се остаци сада налазе у непосредној близини Мојковца у Црној Гори. Већ средином XIII стољећа уз рудник развило се веома живо насеље са тргом које је убрзо постало епицентар снажног трговинског живота. Баш у центру овог насеља откривена је католичка црква (дименија 22 м x 8,20 м) у традицији позната као *Сашка*, са сакристијом која је истражена у последњим археолошким истраживањима.

Сакристија, односно просторија у којој је свештенство чувало свете предмете и богослужбену одјежду, за сада представља најквалитетније зидану грађевину у Брскову. Њена фасада је била расчлањена лезенама, и издијељена са прозорима романо-готичког стила. Унутрашњост је била живописана, под дрвен, а испод њега у подрумској просторији откривена је костурница са масивним слојем наслаганих људских костију. Ријетки налази витража, околуса и стаклених посуда датују изградњу сакристије у прву половину XIV стољећа.

Испод нагомиланих људских костију истражила се некропола која се простирала око цркве прије изградње саме сакристије. Најстарији ниво